

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

Leto LXXVI | 9. julija 2017 - Buenos Aires, Argentina | Št. 3

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

“BREZ TE LUČI BI BILA TEMA”

Maruča

V nedeljo 4. junija smo se zbrali v Slovenski hiši in se poklonili našim žrtvam vojne in komunistične revolucije, kot to delamo leto za letom.

Pri vходу sta nas sprejela odbornika Zedinjene Slovenije, delila sta programe -delo Erike Indihar- v katerih smo lahko do podrobnosti prebrali potek proslave.

V cerkvi Marije Pomagaj je daroval sveto mašo msgr. dr. Jure Rode ob somaševanju g. Roberta Bresta. Med mašo in nagovorom se je gospod Rode spomnil vseh žrtev in posebno poudaril vero in zvestobo Bogu in do-

movini. Pel je MPZ San Justo pod vodstvom Andrejke Selan Vombergar.

Iz cerkve je predsednik slovenske mladine Jože Rožanec (ml.) nesel venec, za njim so v procesiji hodili še živeči domobranci, ministranti in duhovniki. Venec je položil pred spomenik padlim. Profesor Franci Žnidar nas je s trobento pozval k molku, sledile so molitve za pokojne. Vse občinstvo je močno in vneto zapelo pesem: “Mi legionarji, mi domobranci...”

V dvorani je profesor Franci Sušnik imel spominski govor, (objavljen posebej) v kate-

rem je poudaril “da preko spomina vemo kdo smo in kam gremo.”

Odrski prikaz v režiji Tatjane Modic Kržišnik je vseboval pesmi avtorja Tona Kuntnerja. Priprava in izvedba je bila delo Našega Doma San Justo s sodelovanjem MPZ San Justo pod vodstvom prof. Andrejke Selan Vombergar.

Recitatorji Nevenka Belič, Andrej Grilj, Albi Klarreich, Nace Kržišnik, Mikaela Malovrh, Kamila Mehle, Gregor Modic, Erik Oblak in Milena Zupanc so čustveno in ubrano podali pesmi skladbe “Brez te luči bi bila tema”: O Prijateljstvu, Jaz ne premorem, Ob svitu,

Nebo nad deželo, Ta luč, Rodilo se je, Kri, Sovraštvo, Niso mrtvi, Zdaj znam. Priložnostno napisano za spomin in v čast vsem katerim so na katerikoli način doživljali in še doživljajo grenke in boleče dni.

Scenski prostor je bil delo Tona Oblaka s sodelavci Našega doma, osvetljava in zvok pod vodstvom skupine Luč in zvok San Justo je pomagalo, da je bila ambientacija korektna za vsako besedo, pesem in nastop.

Za konec smo še vsi skupaj zapeli “Moja domovina”.

GOVOR PROF. FRANCIJA SUŠNIKA NA SPOMINSKI PRIREDITVI

Spoštovani prijatelji resnice!

Trije totalitarizmi so tragično zaznamovali 20. stoletje in se v morilnem tekmovanju med seboj prekašali. Strašno tragični privilegij Slovenije je bil v tem, da je hudo trpela vse te tri politične kuge. Trojno so se nad Slovenskim narodom znesle z vsemi grozotami njihove krutosti.

Dva, okupatorja, sta si požrešno želela prisvojiti že itak skrajno skrčeno slovensko ozemlje. Tretji, bratomorilec, je z besno podivjanostjo pričel ubijati najboljše, najvplivnejše in najbolj zavedne rojake, ki so si prislužili smrt s tem da so bili globoko verni in ker niso soglašali s komunističnimi nazori in metodami.

Fašizem je že od svojega nastopa nasilno izvajal načrtno raznarodovanje v tistih slovenskih krajih, ki so po mednarodnih političnih spletkah pripadle Italiji po prvi svetovni vojni. Pri tem je uporabljal najkrutejša sredstva, ki jih je na žalost zmožen le človek. Z razkosanjem okupirane Slovenije je v Ljubljanski pokrajini brezobzirno streljal talce, rušil in sežigal vasi in odvajal zlasti mlade moške v internacijo, kjer jih je v taboriških premnogo od lakote umrlo.

Nacizem je s svojim brutalnim nasiljem zasedel Gorenjsko in Štajersko. Takoj je izgnal duhovnike in druge intelektualce in nad ljudstvom izvajal prav tak teror, kot po ostali okupirani Evropi. Mobiliziral je mlade v svoje vojaške formacije in jih razpošiljal v smrt na najrazličnejše fronte.

Komunizem, ki je že dolgo dobo izvajal brezobzirno nasilje v Sovjetski zvezi, se je s paktom Ribbentrop – Molotov zvezal s Hitlerjevo Nemčijo za napad in medsebojno razdelitev Poljske in tako zanetil grozo 2. Svetovne vojne. Zaradi te povezave so slovenski komunisti s simpatijo sprejeli okupacijo Slovenije in ostale Jugoslavije in se izjavljali in organizirali proti zahodnim zaveznikom. Šele z nemškimi napadom na Sovjetsko zvezo so zavrteli obrat in nesrečne razmere izrabili za svoj primarni revolucionarni namen.

V okupiranih deželah je po mednarodnih konvencijah dovoljena in moralno upravičena

minimalna in osnovna kolaboracija, ki omogoča red in preživetje. Okupatorji pa so kljub temu ostali narodni sovražniki in kot take jih je spoznala in čutila absolutna večina Slovenskega naroda. Popolnoma nesprejemljivo pa je, da bi kolaboracijo očitala tista stran, ki je z okupatorji sklepala skrivne medsebojne nenaadne dogovore in po spretnem zavajanju zahodnih zaveznikov iz obeh strani prejela orožje za pobijanje lastnih rojakov.

Z revolucijo so se pričele likvidacije. V smrt so bile zapisane odlične osebnosti pa tudi družine, celo z dojenčki. Komunisti sami so si pripisali in prilastili monopol nad odporom in preganjali gverilske skupine organizirane v Legijah, ker se jim niso podredile.

V samoobrambi so se spontano začele zbirati Vaške straže, z razpadom Italije pa je nastala močna vojaška formacija Domobranstva. Močna predvsem zaradi notranjega pogona, ki ga je omogočala in gojila ljubezen do Boga in Domovine.

Mit takozvane Narodno-osvobodilne borbe je potreboval ožigovanje vseh nasprotnikov z izdajalci. Tako se laž dokazuje z lažjo.

Vsako leto se v juniju zbiramo na spominskih proslavah. Zakaj ravno v juniju? Ker je junija leta 1945, že mesec po končani drugi svetovni vojni, Slovenski narod pretrpel višek svoje tragedije. Komunistični revolucionarji, ki so se s tujo pomočjo polastili oblasti, so brez sodbe, skrivaj, divjaško pobili od Angležev zvijačno vrnjene domobrance. V kričeči dokaz svoje krivde so ta velezločin dolga desetletja tajili, zastražili kraje kamor so zmetali trupla, jih prekrivali z industrijskimi odpadki ali z desetimi pregradami zabetonirali vhode.

A tudi po množičnih pobojih trpljenje ni prenehalo. Težko pričakovani mir ob koncu vojne je brutalno nadomestila nepopisna groza. Po ruskem modelu vzpostavljeni režim je vsem drugače mislečim odvzel vse politične in družbene pravice.

Žrtve so bile naše družine, naši predniki, ki so zapustili vse, da so si ohranili golo življenje. Proti svojim željam in načrtom so morali po svetu in si tam ustvarjati nov dom.

Še huje so trpeli rojaki doma. Nadaljevali so se skriti umori. Na montiranih sodnih procesih so jih krivično obsojali na prisilno delo in celo na smrt. Versko udejstvovanje je bilo

v javnih poklicih prepovedano in je postalo ovira za službo. Otroci so bili zaradi prepričanost svojih staršev zapostavljeni, sramoteni in omejene njihove možnosti šolanja. Ob odvzemu pravic so jim tudi razlašali imetje. Vse življenje je bilo pod neprestano politično kontrolo in skrivno nastavljeni mikrofoni so stalno prisluškovali. Načrtno so ljudi zastražili in povzročali nezaupanje med sosedi, prijatelji in celo znotraj lastnih družin. Ker se o marsičem ni smelo govoriti je strah primoral avtocenzuro kot edini način prilagajanja a obenem samozatiranja. To so rane, ki so zastupile mentaliteto več generacij Slovencev in še danes niso povsem zaceljene.

Nacizem in fašizem sta v splošnem javnem mnenju odločneje zavržena, a prav tako tudi komunizem izvira iz paranoičnih ideoloških konceptov in je vsem trem posamezni človek – oseba – izključno samo sredstvo. Človeško življenje zanje nima nobene prave veljave. Novim oblastnikom se nikakor ni šlo za narodov blagor, temveč za nasilno izvajanje oblasti v lastno korist in korist novega razreda, pod vodstvom Moskve in takrat še opevanega Stalina. Ko so čez leta pretrgali z njim, se je pod navideznimi spremembami nadaljeval isti avtoritarni model, nove žrtve pa so še postali tudi njegovi zagovorniki.

Smisel teh naših proslav ni bolešno brskanje po preteklosti. Proslavljanja prav gotovo ne potrebujejo žrtve, ki so – verujemo – že pri Bogu. Potrebujemo ga mi! Ti spomini in ta zavest so naš ognjeni steber in naše vodilo. Naša skupnost izvira iz teh tragičnih dogodkov in je bila birmana v begunskih taboriških. Vsak izmed nas se jih mora zavedati, da se zave sam sebe in se v globini spozna. Preko spomina vemo kdo smo in kam smo usmerjeni. Dr. Milan Komar, največji filozof naše emigracije, je z njemu lastno jasnostjo to sintetiziral v enem stavku: “Kdor se spominja, vase se povrača”.

Danes častljivih živih prič te slovenske tragedije že skoraj ni med nami. Ostali so nam njihovi objavljeni spisi, marsikatera družina pa kot dragocenost hrani osebne zapisane ali posnete spomine. Če kdo zares išče zgodovinsko resnico ima danes na razpolago več gradiva kot se ga da prebrati. Dolga desetletja je bilo strogo prepovedano in kaznivo vnašati

zunaj države tiskano literaturo ali celo osebna pisma. Z ustanovitvijo svobodne Slovenske države so ti časi minili, resnica pa še vedno z veliko težavo prodira in jo niti razbitje devetih betonskih pregrad Hude Jame ne sprostijo v svoboden polet. Zato prosimo Tistega, ki se je apostolom in nam predstavil kot Pot, Resnica in Življenje, naj nas vodi po poti resnice v pravo svobodno življenje slovenskega naroda.

Simbolno pa tudi pravno pomembno bi bilo sprejetje evropske deklaracije, ki obsoja brez izjeme vse tri totalitarizme in proglašenje 23. avgusta kot dan spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov, a tega formalnega akta slovenski organi oblasti še vedno ne zmorejo. Bila bi to zgodovinska politična gesta, še bolj pomembna bi pa bilo, da se slovenska javna zavest definitivno izčisti. Vedno so taki procesi počasni, a na žalost v našem slučaju preveč počasni. Želeli in upali smo, da se bodo v neodvisni Sloveniji pospešili, saj vendar ni prave svobode, če ne sloni na resnici. Po Prešernovo prost je rojak ki je zunanje in notranje neodvisen ker je brezkompromisno zavezan resnici.

Prispevek naše skupnosti k temu zavedanju zdaj že ne zgleda preveč pomemben. Omejene so naše možnosti, da bi ob stikih z matičnimi Slovenci prepričevali ali razlagali resnico o medvojnih in povojnih dogodkih. Neprecenljive vrednosti pa je že naše življenjsko pričevanje z vrednotami, toliko bolj kadar ste priče mladina iz tretje ali četrte generacije. Da so vrednote, ki so jih večinoma preprosti slovenski fantje z življenjem in mučeniško smrtjo izpričali, vodilo našim dekletom in fantom tu v Argentini, je verjetno naš najbolj vreden doprinos k tej izčistitvi.

Zato: Zaradi teh vrednot
Zaradi junaškega poguma mučencev

Zaradi njihovega poštenja in solidarnosti
Zaradi njihove ljubezni do Boga in Domovine
Zaradi njihovega odpuščanja krvnikom
Zaradi njihove mučeniške smrti
Zaradi njihove zavezanosti resnici
Zaradi resnice

SLAVA JIM!

Domobranska proslava, Slovenska hiša 4. 6. 2017

JUNIJ: mesec spomina v naših domovih

Slovenska vas

*“Zdaj vsaj vem kje moram hoditi.
Dolžnost imam ljubiti
dve zemlji, dve domovini.
Tako naj gre življenje.
Slišim tukajšnje grmenje
in krik v breznovi globini.”*

V nedeljo 11. junija smo se v Slovenski vasi spomnili vseh žrtev vojne in revolucije. Pričeli smo s sveto mašo v župnijski cerkvi Marije Kraljice, ki jo je za njihove duše daroval letošnji srebrnomašnik g. Toni Burja C.M., ki je nato tudi opravil molitve pred spominsko ploščo v Hladnikovem domu. Zdenko Rot, zadnji še preživeli domobranec naše krajevne skupnosti, jim je v čast ganjeno položil šopek rož.

Program spominske akademije je pripravil Dani Grbec s skupino mladih recitatorjev: Carla Burja, Natasha Grbec, Lourdes Kocjančič, Paula Kocjančič, Valerija Urbanija, Niko Cerar, Martin Grbec, Aleš Koprivnikar in Jeremias Žitnik. Kot besedilo je uporabil recitacijski tekst Notranja borba, ki ga je že pred dvajsetimi leti spesnil Martin Sušnik, a je njegova tematika popolnoma aktualna, saj razglablja o dilemah naših mladih generacij in njihovem odnosu do slovenske tragedije.

Dani je znal recitacijo “počlovečiti”, opremil jo je z dramatsko dinamiko ter jo tako naredil bolj dostopno in razumljivo. Recitatorji, ki so večinoma imeli le osnovnošolske odrske izkušnje, so pri vajah očitno opravili pravo šolo, in to z odličnim učiteljem. Med njimi so že opazni talenti, ki kar kličejo po novih priložnostih.

Hvala njim, režiserju in vsem pomočnikom za tako vredno in doživeto predstavo, ki je poleg številnih udeležencev predvsem duhovno obogatila recitatorje same.

Franci Sušnik

Slovenski dom San Martin

Že od prvih let po prihodu naših prednikov v Argentino se ohranja tradicija, da se po krajevnih domovih v mesecu juniju -običajno na zadnjo nedeljo- skupno spomnimo žrtev vojne in revolucije na Slovenskem ter padlih domobrancev.

Tako je bilo tudi letos: v nedeljo 25. junija smo se v Slovenskem domu v San Martinu takoj po sveti maši (zanje darovani) zbrali pri spominski proslavi pod geslom “Daj jim svoj mir” (zamiselnica in režija: Marta Jenko Škulj), da bodo tako naslednje generacije občutile tragedijo, ki se je v tistih letih odigrala nad slovenskim narodom. Niko Škulj je pripravil sceno in pleten venec. Globoki molk ob začetku proslave nas je približal spomenu naših padlih.

Prva skupina recitatorjev Rožmanove šole: Jan Luna, Federico Tašner, Tadej in Katja Filipič ter Sofi Boltežar so deklamirali odlomek “Hodil sem” (Emil Gabrovšek). Druga skupina mladih: Juli Kastelic, Niko Žagar in Martina Filipič so recitali “Pro defunctis” (Severin Šali).

Ob začetku, med recitacijami in pa še za konec je Marko Medvešček na harmoniko občuteno zaigral znane narodne pesmi: Lipa zelenela je, Kje so tiste stezice in Zabučale gore.

Ob koncu je občestvo s prižganimi svečkami v rokah zapelo Oče, mati...

Regina Truden in Viktor Leber

Slomškov dom

V nedeljo 25. junija smo se tudi v Slomškovem domu spomnili padlih domobrancev.

Po končani sv. maši, ki jo je daroval g. Franci Cukjati, smo se v sprevedu pomaknili na dvorišče doma. G. Cukjati, ministranti in osnovnošolci s prižganimi svečkami ter ostali navzoči smo postali ob spominski plošči, kjer smo zmolili za pokojne.

Lučka Pregelj je prebrala poezijo, med petjem pesmi “Kje je moj mili dom” so pa starejši otroci recitali:

*Snežniški zvonovi k spravi zvonijo.
Veselo oznanjajo skorajšnji čas,
ko gluhi in nemi spregovorijo.*

*Prižgane so lučke za nepokopane.
Dobre misli grejo v klas.
Celijo se nezaceljene rane.*

*Zmaguje nas sila prijaznih duhov.
Snežniški zvonovi pomlad budijo.
Kličejo brate k bratom domov.*

Predno smo se razšli je pa še zadonela “Oče, mati, bratje in sestre”.

Naš dom San Justo

Že od začetka časov se mesec junij pojavlja v Sloveniji z najtoplejšim soncem, ki odseva vse barve njene lepote. Tu, med nami v Argentini, pa isto sonce osvetljuje naše spomine. Spomini, ki se ustavljajo ob tistem najhujšem času slovenske zgodovine. Takrat je sonce krvavo žarelo. Spominjamo se ljudi - domobrancev, ki so ljubili domačo zemljo in so padali pod komunističnim terorizmom; spominjamo se bolečine s katero se je njihova smrt zarezala v lastne družine in ves slovenski narod. V Sloveniji svetloba sonca ob zarji svobode išče resnice, katere je skozi dolga desetletja skrivala noč komunizma. A ta resnica še danes ni našla svojega prostora pod soncem. Tu, v Argentini,

***Kako, da so junaki mrtvi,
vendar živi? Ker je bila
resnica v njihovih ustih,
ker so bili Bogu in bratom
zvesti, ker ni mogoče
utihiniti njihovih glasov v
naših srcih.***

Slovenska vas

Slovenski dom San Martin

Slomškov dom

Naš dom San Justo

NAŠ POGOVOR

dr. Helena Jaklitsch

Tokrat je "Svobodna Slovenija" posvečena predvsem spominu tistih, ki so po Drugi svetovni vojni izgubili življenje zaradi komunistične revolucije v Sloveniji. O tem in tudi o čim drugem smo se pogovarjali z dr. Heleno Jaklitsch, mlado slovensko zgodovinarico, ki smo jo imeli priložnost letos poslušati v živo tu v Buenos Airesu:

Helena, številni bralci v Argentini te že dobro poznajo, da te bodo še ostali prosim, da se nam najprvo predstaviš!

Ja, kje naj začnem? Doma sem iz Novega mesta in čeprav že od študijskih let praktično živim v Ljubljani, še vedno ostajam Dolenjka in Novomeščanka, ali kot rečemo pri nas »lokalpatriot«. Po očetovi strani sem Kočevarka, od tu tudi moj nekoliko nenavadno zapisan priimek. Imam še starejšo sestro Katarino ter mlajšega brata Klemna.

Po gimnaziji sem se vpisala na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer sem zaključila študij zgodovine in sociologije. Ker je pač tako, da nas je tistih, ki smo končali študij zgodovine, kar nekaj, je bilo seveda težko dobiti službo v teh vodah, tako da že 13 let delam v javni upravi. Verjetno mi je največ veselja prineslo dveletno delo s srednješolci. V eni izmed ljubljanskih srednjih strokovnih šol sem namreč pridobivala prve delovne izkušnje, kasneje pa sem se zaposlila na ministrstvu, sprva za pravosodje, zdaj pa sem na kulturi.

Že dolgo si na kak način povezana z našo skupnostjo, kako si prišla v stik z "Argentinci"?

Verjetno je bil prvi »Argentinec«, ki sem ga spoznala, duhovnik Andrej Poznič, letošnji srebrnomašnik. Bil je kaplan v sosednji župniji in je vodil mladinsko veroučno skupino, h kateri

sem tudi sama hodila. Kmalu sem spoznala, da ni edini iz dežele pod južnim križem, ki je prišel v Slovenijo, tako da se je krog poznanih širil. Nekatere sem »odkrila«, ko sem prišla v Argentino, poleg tega pa sem marsikaterega »Argentince« spoznala tudi preko prijateljev, ki imajo na oni strani sorodnike. Danes sem vesela, da se je iz marsikaterega poznanstva razvilo tudi lepo prijateljstvo.

V Argentini si bila že dvakrat, oba obiska sta bila povezana s tvojim raziskovalnim delom. Kateri je predmet tvojih raziskovanj?

V svojem raziskovalnem delu, predvsem pri pripravi doktorske naloge, sem se ukvarjala z življenjem slovenskih beguncev v taboriščih v Avstriji in Italiji od leta 1945 do 1950. Dolgo časa sem bila prepričana, da so šli naši begunci že takoj iz Vetrinja v Argentino oz. v svet. O tem, da so najprej nekaj let preživeli v taboriščih, nisimo na fakulteti, pri študiju zgodovine, izvedeli nič, pa tudi sicer večina ljudi v Sloveniji o tem, vsaj tako se zdi, ne ve nič ali pa ne prav dosti, čeprav gre za »neverjetno zgodbo o uspehu«, kot bi rekli danes. Ker sem hotela res čim več izvedeti, kakšno je bilo taboriščno življenje, kako je bilo s kulturnim delom, šolanjem v taboriščih, sem začela brati, spraševati ljudi. Pričevanja ljudi, ki so to doživeli, so zame zelo pomembna, zato sem prišla leta 2010 v Argentino. Pa letos tudi. Ker sem hotela »iz prve roke« izvedeti čim več. Da ne govorim o gradivu, ki ga nekdanji taboriščniki še vedno hranijo doma. Pravo bogastvo za zgodovinarja. Najraje bi šla vsakemu posebej in mu rekla: »Če ne veste kam s tem gradivom, jaz sem pravi naslov!« Res! Ker je to zapuščina, ki se ne sme uničiti. Še posebej bi bila vesela dnevi-

kov, spominov, morda kakšnih zapisov, ki so nastajali v tistem času. Ne morete si predstavljati, kako sem se razveselila, ko mi je hči enega od nekdanjih beguncev prinesla nekaj pisem, ki jih je oče napisal v taborišču!

Seveda sem gradivo iskala tudi v arhivih v Sloveniji, vendar presenečena ugotovila, da je bilo tudi to arhivsko gradivo večinoma uničeno. Prav zato sem bila iskreno vesela, da mi je Zedinjena Slovenija omogočila dostop do arhiva, ki ga hranite tu, v Argentini. Ker pa sem hotela vedeti, kako so Angleži, ki so skrbeli za ta taborišča, videli naše Slovence, sem šla tudi v arhiv UNRRE (organizacije, ki je skrbela za ta taborišča), ki je v Ameriki, v New Yorku.

Ali to tvoje raziskovalno delo Sloveniji doseže javnost? Kako?

Pravzaprav je največ za spoznavanje življenja slovenske begunske skupnosti, kar je bila pri nas tudi dolga desetletja zamolčana ali nepoznana zgodovina, naredila Rafaelova družba. Pripravila je že več potujočih razstav arhivskih fotografij, nastalih v različnih taboriščih, s katerimi že vrsto let gostuje po različnih koncih Slovenije, pa tudi izven meja domovine. V zadnjih dveh, treh letih tesneje sodelujem z njimi, in sicer tudi tako, da tistim, ki pridejo na odprtje posamezne razstave, skušam čim bolj nazorno prikazati, kako bogato kulturno, versko in prosvetno življenje so razvili, vzpostavili Slovenci v taboriščih. Ljudje skoraj ne morejo verjeti. Še posebno sem bila zadovoljna, ko je šla razstava tudi v nekatere slovenske srednje šole, ne samo katoliške. Škoda, da ne morem tu dovolj nazorno pokazati, kako pozitivno so se dijaki odzvali na to, kar sem jim povedala. No, skupaj z Rafaelovo družbo pa smo pripravili tudi fotografsko monografijo Cvetoči klas pelina, ki pa je v resnici že skoraj pošla. Napisala sem tudi nekaj člankov, s katerimi sem želela osvetliti dogajanje na Slovenskem tako med vojno kot po njej, upam pa, da mi naslednje leto uspe izdati knjigo o slovenskih beguncih v taboriščih v Italiji. O tem, kako je živela naša begunska skupnost v taboriščih v Italiji, namreč sploh vemo malo.

Si tudi v Argentini predstavila svoje delo? Kje in kdaj? Kakšen je bil odziv?

Prvo predstavitev sem imela v Slomškovem domu, po nedeljski sveti maši oziroma po zajtrku. Prepričana sem bila, da se bo v dvorano, kjer naj bi bil dogodek, po zajtrku vrnilo nekaj ljudi, morda deset. Kdo pa hoče v nedeljo dopoldne poslušati o tem, kaj se je dogajalo pred tolikimi desetletji? In to celo po prijetnem zajtrku?! Vsaj tako sem razmišljala. Ampak potem ljudje kar niso nehali prihajati. Nisem se mogla načuditi. Še bolj pa, ko sem čutila, da me res poslušajo, da jih zanima. To je bila zame največja pohvala, da ne rečem nagrada za ves trud, ki sem ga vložila v svoje raziskovalno delo. Ko čutiš, da te tisti, ki so dali skozi taboriščno življenje, in tisti, ki so potomci teh, ki so maja 1945 morali zapustiti domovino, sprejmejo. Ko čutiš, da cenijo to, kar delaš. Res, tisto nedeljsko dopoldne v Slomškovem domu je bilo zame res nekaj posebnega.

Ni bila pa to edina predstavitev, ki sem jo imela. Še preden sem šla v Argentino, me je Jože Rožanec prosil, če bi lahko spregovorila mladini. No, na poti, na letališču v Parizu, če sem bolj natančna, sem dobila še prošnjo predsednika SKA, če bi lahko dogodek, namenjen mladim, razširili ter povabili tudi druge. Tudi tisti večer je bil, vsaj zame, zelo doživet. In dvorana dr. Tineta Debeljaka v Slovenski hiši je bila prav tako presenetljivo polna. In tudi tu je bil odziv ljudi, ki so prišli, zelo pozitiven. Še posebno sem bila vesela, ker so se nekateri odzvali na mojo prošnjo ter prinesli stvari iz taborišč, ki so jih hranili doma. Med poslušalci je bil sicer tudi gospod, ki se je oglašil in povedal, da je bil njegov oče v taborišču v Traniju. O tem taborišču malo vemo, zato sem se ga toliko bolj razveselila, upajoč, da si po koncu izmenjava vsaj kontakte. No, gospod

mi je po predavanju »pobegnil«. Če slučajno bere ta pogovor, naj se mi pa le oglasi. Bom res vesela!

Dve soboti sem bila tudi gostja na srednješolskem tečaju, kjer sem višjim razredom spregovorila o vojni ter revoluciji v Sloveniji, predstavila pa sem jim tudi življenje v taboriščih. Pri mladih sem se še posebej želela potruditi. Da bi v njih zbudila zanimanje za ta del zgodovine, ki je tudi za njih pomemben. Upam, da mi je vsaj malo uspelo ... Jih pa moram res pohvaliti. Predstavljate si – sobota v marcu, ob treh popoldne, ko bi bili verjetno vsi raje na siesti ... Bilo je vroče in soparo. In vendar se mi je zdelo, da res poslušajo, pa tudi spraševali so. Tako da »kapo dol«!

Skupine naših petošolcev RAST si že nekajkrat spremila v Kočevski rog, v Buenos Airesu si predavala mladim pa tudi učencem višjih letnikov Srednješolskega tečaja: ali so naši mladi dobro seznanjeni s povojnimi dogodki v Sloveniji, ki so glavni vzrok naše emigracije?

Moram priznati, da sem imela prvič, ko sem spremljala Rast v Kočevski rog, veliko tremo. Zelo veliko tremo. Zakaj? Naprošena sem bila, da abiturientom na poti v Rog spregovorim nekaj besed o tem, kaj se je dogajalo pri nas med in po vojni. Spraševala sem se, kaj novega jim lahko povem o dogodkih, o katerih, tako sem bila prepričana, že vse vedo. Prav nerodno mi je bilo stopiti prednje in ter spregovoriti, saj sem vedela, da so vse, kar jim bom povedala, zagotovo že stokrat slišali. No, tam, v Kočevskem rogu pa sem presenečeno ugotovila, da o tem delu naše zgodovine niso vedeli toliko, kot sem pričakovala. Da jim pravzaprav ni čisto jasno, kaj se je dogajalo pri nas med vojno, zakaj so se njihovi stari očetje uprli, zakaj živijo v Argentini in ne v domovini svojih dedov, pradedov. Sem pa bila vesela, ko sem ugotovila, da niso brezbržni, da želijo vedeti in razumeti. Da jih zanima je bilo jasno ne le iz tega, da so zbrano poslušali, temveč, ker so tudi spraševali. Včasih sem imela občutek, da se sicer bojijo, da ne bodo prav vprašali ali da jih ne bom razumela, toda sploh ni bistveno, da je vprašanje slovnično brezhbno postavljeno, ampak to, da vprašajo. In ko si že omenjala moje letošnje predavanje mladim na srednješolskem tečaju – bila sem in sem še vedno navdušena nad fantom, ki je postavljaj vprašanja. Morda so se komu zdela preveč radikalna, meni pa je bilo bistveno to, da tisti fant očitno razmišlja in skuša najti odgovore, ki ga bodo prepričali.

Kako se v Sloveniji spominjate povojnih dogodkov? Kaj je "Noč v Kočevskem Rogu"?

Zagotovo sta osrednji spominski slovesnosti, na katerih se spominjamo tragičnih povojnih dogodkov, slovesnosti v Kočevskem rogu, ki je junija, ter na Teharjah v začetku oktobra. Poleg teh dveh, ki sta nekako res vseslovenski, ali pa si vsaj želimo, da bi bili, pa je vsako leto pripravljenih kar nekaj dogodkov, prireditev, povezanih s spominjanjem. Lahko bi rekli, da je tovrstnih dogodkov toliko, da bi, kdor bi hotel videti, razumeti, videl oziroma razumel. V zadnjih letih je prišlo tudi do zelo lepe pobude s strani mladih, povezane s slovesnostjo v Kočevskem rogu. Gre za to, da se že zvečer pred slovesnostjo zberemo v Kočevskem rogu. Najprej je sveta maša, nato pa celonočno bdenje pred izpostavljenim Najsvetejšim. Noč, ki jo zbrani preživijo sredi kočevskih gozdov, je prežeta z molitvijo za vse pobite, pa tudi njihove rablje. Izkušnja noči tako globoko v gozdu je zagotovo nekaj posebnega. Človek dobi občutek, da je še bližje pobitim, še posebej, ker se zaveda, da so prav v začetku junija pred tolikimi desetletji fantje stali točno tam, kot smo mi.

Helena, hvala za ta pogovor, za zanimanje za našo skupnost pa tudi za vsa tvoja raziskovanja, s katerimi boljše spoznavamo svojo lastno zgodovino. Pa še kaj pridi v Buenos Aires, z veseljem te bomo sprejeli!

V KOČEVSKEM ROGU

Helena Jaklitsch

*Dragi romarji,
dragi prijatelji,*

Kako najti prave besede, vredne kraja, kjer smo se, tako kot vsako leto, zopet zbrali? Ko pomislimo na trpljenje, ki so ga videli ti gozdovi, bolečino in ponižanja, ki so jim bila priča ta brezna, je naš prvi odziv zagotovo molk. Toda na takem kraju samo molčati ni dovolj. Molčati je bilo treba dolga leta. Potrebna je beseda. Ne plehka in prazna, temveč beseda, ki je skoraj sveta. Tu, na tej zemlji, je namreč slovenski narod dobil svoje mučence. Ne enega, ne deset, na tisoče jih je bilo, ki so svojo kri darovali za domovino brez revolucije, za domovino brez totalitarizma, za domovino, ki bo svobodna in kjer bo vedno prostor tudi za Boga. Že sedem dolgih desetletij počivajo pod težo zemlje, ki so jo nanje vrgli bratje po rodu, tujci po misli. Desetletja je bila njihova smrt kot kletvica, ki se je ni smelo izreči. Temna skrivnost, ki so jo skrbno varovali tisti, ki so pod njihova imena zapisali eno samo besedo – smrt. Domači so spomin nanje nosili v najglobljem kotičku svojega srca. V tistem delu srca, do katerega pogled onega, ki je hotel videti in obvladovati vse,

ni segel. V teh desetletjih je bilo izmoljenih neskončno število rožnih vencev. Za pobite in njihove rablje.

Kdo so bili torej možje in fantje, za katere se je toliko desetletji zdelo, da je bila njihova smrt zaman, saj nismo imeli domovine brez totalitarizma, ne domovine, ki bila svobodna. Kdo so bili možje in fantje, ki so nam z daritvijo svoje krvi izprosili svobodno Slovenijo? Kdo ve, če bi danes živeli v lastni državi, če bi ne bilo njihove življenjske daritve. Če bi imeli možnost od blizu opazovati njihova življenja, bi opazili, da mnogi med njimi niso v ničemer posebej izstopali. Če bi jih srečali na ulici, bi šli mimo njih, ne da bi pritegnili našo pozornost. Večina je živela vsakdanje življenje tistega časa. Tako kot ga danes živi večina med nami. Nič dramatičnega ali prelomnega, nobenega odkritja, ki bi spremenil svet. Njihov dan se je začel zjutraj, morda v hlevu ali na polju. Njihova skrb je bila namenjena zemlji, ki so jo obdelovali. Zlahka si predstavljam, kako so ob nevihtnih oblakih zaskrbljeno pogledovali zrelo žito ter se ozirali v nebo s priprošnjo, da bi šla huda ura mimo. Tisti mlajši so hodili še v šolo. Verjetno so učiteljem, tako, mimogrede, ušpičili še kakšno pobalinsko. Takšno, ki se lahko rodi le v glavah mladih ljudi.

Če bi torej pogledali njihova življenja, bi ugotovili, da so bili taki, kot sva danes ti in jaz. Vsakdanje skrbi in delo, bolezen in zdravje, veselje in žalost so zaznamovali njihove dneve – tako kot so z njimi zaznamovani naši dnevi. In vendar je v njihovem življenju, predvsem pa v njihovi smrti nekaj svetega, nekaj drugačnega. Nekaj, zaradi česar morejo biti tudi danes zgled in spodbuda za naše življenje, naša ravnanja in naše odločitve.

Ko je bilo potrebno, so pokazali pogum in se uprli tistim, ki so, v varnem zavetju gozdov, za vsako ceno hoteli oblast. Predvsem pa za ceno naroda, iz katerega so sami prišli in jim vendar ni pomenil nič. Takrat so fantje in možje pokazali neomajen pogum. Niso se skrili za štiri stene svojih domov. Niso zamahnili z roko rekoč »saj se ne da nič spremeniti«, temveč so se odločili, da se bodo borili za svoj narod in svoj rod. Vedeli so, da ne vstopajo v enakovreden boj, saj niso bili pripravljeni zahrbtno moriti nedolžnih in lagati preživelim. In vendar niso omahovali, niso se pustili ustrahovati, temveč so se pogumno uprli. Raje so tvegali svoja življenja, kot da bi se odpovedali svojim idealom, strnjem v vsega treh besedah: Bog, narod, domovina.

Ne moremo ostati ravnodušni ob spoznanju, da so nase brez oklevanja sprejeli odgovornost, ki jih je prednje polagala zgodovina. Odgovornost do svojih družin, odgovornost do svojih domov in domov svojih sosedov. Odgovornosti se niso izmikali, bremena niso prelagali na druge. Lahko bi rekli, da so z vso resnostjo vzeli besede pesnika, ki pravi »dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan«. Ali niso vsem nam prav v tem neomajen zgled? Tudi nam danes naš čas nalaga naloge in izzive, ki smo jih dolžni sprejeti. Brez izgovorov in izmikanja, če nočemo, da nas ne bo sram, ko se bomo iz oči v oči srečali z našimi fanti in možmi na oni strani.

Vzor so nam ti fantje in možje v svoji neomajni zvestobi. Najprej v zvestobi, ki so jo pokazali do svojih soborcev, ne le v bojih, temveč tudi takrat, ko je bilo najhuje. Takrat, na vetrinskem polju, ko je bilo popolnoma jasno, da jih peljejo na morišča, postavljena v domačih gozdovih, se niso razbežali ali potuhnili, temveč so šli za tistimi, ki so bili odpeljani prvi. Zvesti so ostali svojim tovarišem tudi sredi gozdov, ko so jih krvave roke rabljev silile, da izdajo svoje bližnje, svoje soborce, svoje poveljnike. Kako dragocen je njihov zgled nam, ki tako radi pokažemo s prstom na drugega, ki tako zlahka kot žrtveno jagnje darujemo svojega bližnjega, če nam to le količkaj koristi.

Vzor so nam v svoji neomajni zvestobi in veri. Z molitvijo na ustnicah so umirali v brezni jamah. Nepredstavljiva groza je morala obdajati krvnike, ko so, namesto kletvic, iz ust brez sodbe na smrt obsojenih slišali besede

odpuščanja. Zaprti v taboriških smrti so gledali na vročem soncu umirati otroke, zaprti v taboriških smrti so slišali predirne krike do skrajnosti mučenih. Razumeli bi jih, če bi se takrat odpovedali veri, če bi takrat prekleli Boga. Toda prav nasprotno. Njihova vera je bila najmočnejša ravno takrat, ko je iz njih odtekalo življenje. Zdi se, kot da so skupaj z Jobom ponavljali besede »Dobro smo prejeli od Boga, zakaj bi hudega ne sprejeli?« (Job 2, 10) Ali je naša vera tako močna, tako zvesta?

Neomajna pa ni bila samo njihova zvestoba Bogu, temveč tudi ljubezen do domovine. Ne le tiste, ki jo bomo uživali v večnosti, temveč ljubezen do te domovine, ki se »razprostira od štajerskih goric do strme tržaške obale ter od Triglava do Gorjancev«. Radi so imeli domovino svojih pradedov, domovino svojih očetov. Prav v tej ljubezni so še posebej zgled nam, ki imamo tako težko radi svojo državo, ki so nam jo naši mučenci izprosili, vodijo in uničujejo pa jo tisti, ki je pravzaprav nikoli niso hoteli. Vsaj ne take, kot je danes – svobodne in demokratične. Ni prijetno gledati, kako jo izčrpavajo, kako zavirajo njen razvoj in kako zabrisujejo meje med totalitarnim in svobodnim. Tako lahko zgroženi opazujemo, kako Vrhovno sodišče daje danes legitimnost nekemu dogajanju, ki mu pravijo kočevski proces, v resnici pa je šlo za podobna grozodejstva, kot jih izvaja Islamska država. Težko je imeti rad takó zlorabljeno državo, toda prav ti fantje in možje, ki se jih danes spominjamo, nam z zgledom kažejo, da kljub vsemu, kar so doživeli in pretrpeli, kljub vsem preizkušnjam in krivicam, domovine niso nikoli nehali ljubiti. To je bila njihova domovina in zanjo so bili pripravljeni tudi umreti.

Še vedno prihajamo na njihove grobove, na katerih ni nagrobnikov z imeni, saj jih tisti, ki so ukazali moriti, nočejo dati. Še vedno prihajamo na njihove grobove, čeprav to niso njihovi grobovi, temveč morišča, kjer se je končalo njihovo zemeljsko potovanje. Ne, ker bi Smrt tako hotela, ampak, ker je tako hotel brat po rodu, tujec po misli. Ob tem poskušam razumeti nerazumljivo, obenem pa sem jim za zgled, ki so mi ga dali, neizmerno hvaležna. Danes, ko ni nič več sveto, ko družina ni več družina, ko je narod za mnoge nekaj preživetega, ljubezen do domovine pa pojem za nestrpnost, njihov zgled še kako potrebujemo. Zaradi njihovega zgleda, ki so nam ga dali – ne le v besedah, temveč z dejanji – danes nimamo pravice reči, nič se ne da. Njihov vzgled na naša pleča nalaga odgovornost, ki se ji nimamo pravice izmakniti. Odgovornost do naroda in domovine. Pri tem pa ne pozabimo. Četudi se bo samo en sam izmed nas skliceval na naše mučence, bo dovolj, da bo seme obrodilo sad! Ne le trideseteren ali šestdeseteren, temveč stoteren sad!

Kočevski Rog, 3. junij 2017

PRISOTNOST SLOVENIJE NA FIP#12

Rok Fink

V okviru 12. buenosaireškega mednarodnega festivala poezije se je predstavila, med pesniki vseh koncev Argentine in sveta, tudi Anja Golob. Rojena na slovenskem Koroškem (ne avstrijskem), je tokrat prvič gostovala v Južni Ameriki.

Ena izmed najbolj priznanih pesnikov zadnjih časov v Sloveniji, je Anja tudi gledališki kritik in dramaturginja. Študirala je filozofijo in primerjalno književnost na ljubljanski Filozofski fakulteti. Ljubiteljsko se ukvarja tudi s fotografijo in redno gostuje v tujini.

Anjin CV je bogat in obsežen:

Samozaposlena na področju kulture, je med drugim pisala gledališke kritike za časnik Večer in izdala tri samostojne pesniške zbirke: "V roki" (2010), "Vesa v zgibi" (2013) in "Didaskalije k dihanju" (2016). Za drugo je leta 2014 prejela Jenkovo nagrado, sicer je iz protesta nad »privatizacijo« stanovskih nagrad zavrnila njen denarni del. Tudi za tretjo, leta 2016, je bila nagrajena z Jenkovo nagrado. 2015 je v nemškem prevodu na Dunaju izšla zbirka "ab und zu neigungen" (založba

hochroth), ki vsebuje trinajst pesmi iz "Vese v zgibi".

Na večer 16. junija se je predstavila na Festivalu, žal pol ure pred določenim urnikom, kar je v teh krajih povsem nenavadno – človek celo pričakuje zamudo - in tako je prikrajšan obiskovalec, ki lahko zamudi. Na srečo sem prišel točno pred njeno predstavitev. Brala je v slovenskem originalu njene »Interferenca / I. voda vojna«, »Srce, ki ljubi, ljubi« in »Mreža nad manežo«, ki jo je v odličnem prevodu v kastiljščino Barbare Pregelj potem tudi recitirala gospa Mirta (žal nisem mogel poizvedeti priimka).

Prisotna je bila torej slovenska pesem na tem letošnjem srečanju, prisotna pesnica, in udeležila se je dogodka tudi gospa veleposlanica Jadranska Šturm-Kocjan.

57. OBLETNICA | *San Martin*

Saši Podržaj

V nedeljo, 21. maja, so se v slovenskem domu Sanmartinčani in prijatelji Slovenskega doma San Martin, ob 57. obletnici njegovega obstoja, za trenutek ustavili ob geslu »Predstavljam si ... boljši svet«. Kako in kdo ga lahko spremeni, kakšno vlogo ima pri tem posameznik?

Najprej je bila zahvalna sveta maša za vse žive in pokojne rojake iz okraja. Daroval jo je župnik, gospod Igor Grohar, in poudaril odlomek iz evangelija o izpolnjevanju božjih zapovedi, po katerih stopamo na prave trdne poti v hoji za Kristusom. Bogoslužje je spremljal pevski zbor pod vodstvom prof. Lučke Marinček Kastelic. Vokalna skupina Muččas je svojo zahvalo izrazila s petjem pri obhajilu, prav tako učenci Rožmanove šole, ob spremljavi Tonija Podržaja in Martine Filipič. Po skupnem zajtrku so se udeleženci zbrali v dvorani, kjer se je pojavila čez ves prostor mavrica ter sončnice na odru. Pisano sceno so izdelali Niko Škulj, pomočniki in Mikaela Podržaj, ki je zlasti poskrbela za grafično oblikovanje. Boljši svet se gradi v določeni državi. Slovenski dom stoji na argentinskih tleh iz slovenskih korenin. V upanju za dobrobit njune prihodnosti sta zazveneli argentinska in slovenska himna. Napovedovalec Pavel Jerman je pozdravil goste, med katerimi so bili veleposlanica Republike Slovenije v Argentini, gospa Jadranka Šturm Kocjan, predsednik osrednjega društva Zedinjena Slovenija, inž. Jure Komar in gospa ter predsedniki in zastopniki krajevnih Domov. Nekaj besed so podali predsednik slovenskega doma v San Martinu, dr. Viktor Leber, predsednik Zedinjene Slovenije in veleposlanica.

Luka Skale je povezoval kulturni program ob branju misli posameznih mednarodnih avtorjev. Ljudje mislimo, da moramo premikati gore, da bi spremenili svet na bolje. A resnica je ta, da bi lahko vsakdo izmed nas storil le eno majhno stvar, ki bi pripomogla k spremembi družbe. Nekaj takšnih malenkosti je navedla skupina Mladcev in mladenk v pesmi Razmišljanje (Petra Škarja). Skupino vodi Monika Zupanc Filipič. Glasba prispeva k ustvarjanju veselega razpoloženja na tem svetu. To je omogočila plesna skupina mladih ob zvoku Polka je zakon (Ansambel Biseri). Plesne korake je učila Mirian Šenk. Obenem je skupaj s Sonjo Dimnik naučila poskočno koreografijo na pesem Srečo ujemi (Ribič Pepe). Petje je učila Saši Podržaj. Srečo so delili z občinstvom vsi otroci Rožmanove šole, čigar ravnateljica je Nina Pristovnik Diaz. S pesmijo Tam, kjer mavrica sije (Over the rainbow, Harold Arlen, Yip Harburg. Besedilo: Marta Jenko Škulj, MJŠ) in ob kitararski spremljavi Tonija Podržaja, so dekleta iz sku-

pine Muččas (vodi: prof. Lučka Marinček Kastelic) opogumile navzoče k uresničevanju lastnih sanj ozirajoč se na mavrico, ki sije vrh neba. Tik za tem se je zaslila glasba Čudovit je ta svet (What a wonderful world, B.Thiele, G. D. Weiss, L.Armstrong, Besedilo: MJŠ) in z njo je presenetljivo stopil iz prve vrste Viktor Leber ter zapel in naštel vsakdanje stvari, ki se jih je vredno zavedati na tem čudovitem svetu. Med drugimi spadata nasmeh in prijaznost. Ob valčku Deli nasmehe, prijaznost (Robert Smolnikar Trio) sta se zavrtela Sonja Dimnik in Marijan Škulj (ples: Mirjan Šenk), medtem ko so prihajali na oder vsi nastopajoči. Skupaj so se poslovlili z znano melodijo Predstavljam si (Imagine, John Lennon. Besedilo: MJŠ). Otroci so se vrstili kot solisti. Petje je vodila prof. Lučka Marinček Kastelic, na klavir je spremljala Ariana Žigart.

Zatem so šle zahvale raznim sodelavcem. Z veseljem so se lotili dela Cecilija M. Tašner in Monika Z. Filipič (oblačilna oprema), Štefi Leber (multimedija), Rudi Dimnik (luči), Luka Škulj in Marko Medvešček (zvočna operaterja). Predsednik se je še posebno zahvalil Marti Jenko Škulj za zamisel programa, ki je bil izveden s podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Družabni del se je nadaljeval z družinskim kosilom ob zvokih ansambla Baires Polka. Hvala vsem, ki ste poskrbeli za okusno kosilo: Brigi Leber, Monika Leber, Silva Dimnik in Lučka Smersu Santana, pri ražnju Jože Skale, Alejandro Leber in Ivan Medvešček. Po kosilu smo počastili 80-letnika prelata dr. Jureta Rodeta in mu nazdravili na še mnoga leta. Na koncu so se vsi razšli z željo in pripravljenostjo, da bi predstavljeni boljši svet ustvarjali do naslednje obletnice v vsakdanu.

SVETOGORSKA PODOBA V BUENOS AIRESU

Renato Podbersič ml.

Delček primorske Svete Gore najdemo tudi sredi Buenos Airesa. Med obema svetovnima vojnama je prav iz Primorske potekal močan izseljenski val v Argentino. Takrat se je v to južnoameriško državo odselilo skoraj 25.000 naših rojakov, ki so bežali pred revščino in fašističnim zatiranjem.

V novi domovini so si uredili življenje, velik del priseljencev je vsaj v prvi in drugi generaciji tudi ohranil stik s staro domovino. Tudi na verskem področju. Ob nedeljah so se takrat zbirali k slovenskim mašam na različnih koncih velenesta Buenos Aires. Niso pozabili tudi na Sveto Goro pri Gorici, stoletno romarsko središče Primorcev.

Šele v 70. letih prejšnjega stoletja pa je dozorela želja, da bi v Buenos Airesu postavili tudi kopijo Marijine Svetogorske milostne podobe. Ta že stoletja pozdravlja romarje z glavnega oltarja v baziliki na Sv. Gori, njen avtor pa je renesančni umetnik Palma il Vecchio (starejši). Začelo se je z obiskom prelata Andreja Simčiča (1912–1986), med leti 1953–1977 župnika v Solkanu. V argentinsko glavno mesto se je leta 1975 odpravil na obisk k sorodnikom.

Takrat so imeli primorski rojaki slovensko mašo vsako prvo nedeljo v mesecu v cerkvi sv. Rafaela v mestnem predelu Villa Devoto. Med obiskom je pri tej maši somaševal tudi duhovnik Simčič. Rojakom je predlagal, da bi naredili kopijo Svetogorske milostne podobe in jo izobesili v tej cerkvi. Po vrnitvi v Solkan je skupaj s svetogorskimi frančiškani poskrbel za umetniško kopijo, veliko 100 x 74 cm, ki jo je izdelal akademski slikar Dore Mole. Spomladi 1976 so jo poslali v Argentino.

Slovesna umestitev nove pridobitve v cerkvi sv. Rafaela je bila 17. oktobra 1976 s slovesnim somaševanjem msgr. Antona Oreharja, dolgoletnega delegata slovenskega dušnega

pastirstva v Argentini, in domačina msgr. Silve. Okvir za sliko si je zamislil arhitekt Jure Vombergar, izdelal pa ga je Valentin Pintar. Krono na Marijini glavi je izdelal slikar in rezbar Ivan Bukovec.

Žal so neznani nepridipravi januarja 1998 to podobo iztrgali iz okvirja in jo ukradli. Njihov pravi tatinski namen naj bi bila krona na Marijini glavi, za katero so napačno domnevali, da je iz samega zlata!

Tednji koprski škof msgr. Metod Pirih je takoj posredoval in uredil pripravo nove kopije Svetogorske milostne podobe, ki je izdelana na lesu. Pri organizaciji izdelave se je še posebej angažiral Jožko Harej iz Dornberka.

Tako so na Sv. Gori že 20. septembra 1998 pripravili veličastno procesijo z novo kopijo. Udeležba je bila zelo velika, ljudje so vedeli, da gre za rojake v daljni Argentini. Tja jo je osebno odnesla gospa Ana Ličen, rojena v Buenos Airesu staršem iz Vipavske doline. Na pot je odšla z vsemi potrebnimi potrdili in dokazili, kar je v španščini pripravil tednji svetogorski gvardijan p. Pashal Gorjup. Tako med drugim lahko beremo, da »je ta replika darilo svetogorskega samostana za slovensko skupnost v Argentini in bo dostavljena župniji sv. Rafaela v predelu Villa Devoto.«

Svoje »dovoljenje za trajni izvoz« je septembra 1998 dalo tudi slovensko ministrstvo za kulturo, kjer v obrazložitvi piše, da se izvaža »kopija oltarne slike Svetogorske kraljice avtorja Lojzeta Čemažarja in jo želi izvoznik odpeljati v Argentino, za slovenski oltar cerkve sv. Rafaela v Buenos Airesu.«

Slovesna umestitev nove pridobitve se je praznovala v nedeljo, 4. oktobra 1998 v cerkvi sv. Rafaela. Čeprav je zelo deževalo, se je zbralo veliko rojakov.

Že 8. oktobra istega leta se je gospa Ana Ličen pisno zahvalila slikarju Čemažarju. Hkrati mu je zagotovila, da je slika sedaj na varnem, ker je pod steklom in zaklenjena s ključavnico.

Ob njej se naši rojaki še vedno nekajkrat letno zbirajo k slovenski maši. Žal se pri predvojni primorski emigraciji pozna davek asimilacije v argentinsko družbo, saj k slovenski maši prihaja samo še okrog 40-50 vernikov. Zanje zadnja leta mašuje dr. Jure Rode, vodja slovenskega dušnega pastirstva v Argentini.

Nova Gorica, Slovenija

Spoštovani bralci

Predstavljamo vam tiskano novo Svobodno Slovenijo. Prve tri številke prejmete brezplačno, prosimo vas, da nas v naslednjih 2 tednih obvestite, ali želite tudi vnaprej prejemati tak tiskan izvod. To lahko storite po emailu na naslov svobodna.ba@gmail.com, preko obrazca na spletni strani (kliknite na »Pišite nam«), preko raznašalcev ali pa odbornikov v vašem slovenskem domu. Naročnina za tisk do konca leta 2017 znaša \$ 500.-

Prijazen pozdrav, *Odbor Zedinjene Slovenije*